

## Az şeyin sessizliği C. Hakki Zariç

Bir mektupla açılan *Yalnız Bir Anne*, sonbahara evrilen yaz mevsiminin tazeliği ve sükûnetiyle sona eriyor. Doğa uykuya çekilmek üzereyken, bir kadının hamile olduğunu okuyoruz; daha iyi bir final başka nasıl olabilirdi ki?

Barrøy Adası savaşı geride bırakan insanların hayata devam ettiği uzaklara yakın bir yerdedir. Her şey orada olur. Yoksulluğun bitmediği bu adada savaştan kalan dedikodular da bitmez. Her şey ve herkes geriye kalan yoksulluğu paylaşmak için üzerine düşeni yapar.

Sadece erkekler, kadınlar ve çocuklar değil yaşam koşulları, mülkiyet kavgaları, kayıklar, bitmeyen kış, sevecenlikle gelen bahar rüzgârı, patates tarlaları, balıklar, yemekler, akşamlar ve sabahlar olduğu kadar mektuplar da *Yalnız Bir Anne* romanında karakter olarak yer alır. Aniden bir bisiklet girer sahneye ve etrafa bir telaş, bir neşe, yarışma duygusu, sabahtan akşama koşturmaca katar. Taze soğanla yapılan bir mezgıt tarifi ya da okul yolunda bir anı; her şey hayata dair bir ayrıntıyı kurcılar.

Roy Jacobsen sert ama bir o kadar da çağrışım dolu adadan yola çıkarak savaş sonrası Avrupa hayatındaki çıkmazları yansıtır okura. Çaresiz ve kimsesiz kalan bir çocuğa annelik etmek üzere hayatı yeniden kurgulayan bir kadının yaşadıklarına tanık oluruz romanda. Ingrid bir anne olarak değil, doğrulmanın, ayakta durmanın ve kesintisiz yürümenin temsil ettiği bir irade bütünüdür. Yoksulluğun hincını, paylaşmanın ve dayanışmanın erdemini, boğucu insan ilişkileri ve mülkiyet kavgalarına rağmen ayakta duran Ingrid. Öksüz çocukları büyütme, dünyayı sarsan savaş sonrası, elbette bir kadının cesaretiyle adlandırılabilir.

Amansız bir soğuk eşlik eder yoksulluğa, ancak ne var ki Jacobsen kendi hayatlarının efendisi karakterler üzerinden kurduğu romanında kimseyi mağdur ya da kurban rolüne sürüklemeyi. Az şeyle koca bir dünya kurmanın erdemini yaşar herkes.

Doğayı melankolik bir araç olarak kullanmaz Jacobsen, evet kış kadar serttir deniz, çıplak ve serttir kayalar. Soğuk ve rüzgâr karakterlerin hayatına etki eder, konuşma ve yürüme ritmini, gündelik hayatlarını, alışkanlıklarını ya da susmalarını biçimlendirir. Ancak ağları onarmaya devam eder insanlar, buz tutmuş toprağı kazıyarak tarım yapmak için mücadele ederler. Küçük adada her gün bir öncekini taklit eder sanki ama bu tekrar, romanda şiirsel bir lirizme döndüğü kadar kutsal bir ayine ve ritme de dönüşür. İnsanlar ve doğa romantize edilmez asla.

Ingrid de öyledir. Öksüz iki çocukla bir başına kaldığında acının şerbetini süzmeye çalışmaz. Büyük cümleler kurup durumunu dışarıya karşı bir ajitasyon nesnesine dönüştürmez. Onun evine bakarız ama görmemiz gereken yer savaş sonrası Avrupa'nın halidir. Ama burası Berlin ya da Paris'i değil, anakaradan yalıtılmış Barrøy Adası'nda bir evi temsil eder.

Yaldızlı cümleler kurmaz Jacobsen, fiyakalı ah'lar çekmez. Yontarak yazar. Eksilterek onarır metni. Kelimelerin tasarrufundan doğan metnin estetiği, eksilerek çoğalan bir yapıyı usul usul inşa eder. Deniz Canefe'nin Norveççeden çevirisi de boşlukların ve suskunlukların gücüne dayanarak Türkçede karşılar bizi.

Ingrid'in gururla attığı her adım, Mattis'in büyüme ve tutunma cesareti, *Salthammer*'in parçalanma pahasına denize açılan pruvası çok şey anlatır bize. Edebiyatın insanlık için bir sığınak olmayı sürdürdüğüne ısrar edenler, Roy Jacobsen'in üçlemesinin son romanı *Yalnız Bir Anne*'den devam edebilir okumaya.

Savaşın ve uzakta olmanın eziyetini bir yana bırakıp duvara dayalı bisiklete binerek uğultuyu geride bırakmak, berrak ve dirençli insanların sıradan zamanlarına konuk olmak için *Yalnız Bir Anne* müthiş güzel bir gerekçe.